Jak nakládat se stavebními a demoličními odpady

Nejvyšší produkce odpadů vzniká každoročně v oblasti stavebnictví. S tím je spojeno i velké množství otázek. Pokusíme se odpovědět na některé z nich.

Stavební a demoliční materiál je považován za odpad vlastně ihned po jeho vzniku při demolici. Dochází zde k naplnění znění zákona o odpadech č. 185/2001 Sb., § 3, odstavec 1 a 3, kde se říká: „Odpad je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit", „Osoba má povinnost zbavit se movité věci, jestliže ji nepoužívá k původnímu účelu a věc ohrožuje životní prostředí nebo byla vyřazena na základě zvláštního právního předpisu".

KDY POVAŽOVAT SDO ZA ODPAD

Přesně uvedeným způsobem vysvětluje vznik stavebního a demoličního odpadu (SDO) i Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP), a její výrok v jedné z kauz potvrdil i odvolací orgán, kterým je Ministerstvo životního prostředí – odbor výkonu státní správy (OVSS). Pokud probíhá demolice nějaké stavby, potom se jedná o materiály, které po svém poničení nemají charakter výrobku a nelze je opětovně použít k původnímu účelu.

Z tohoto pohledu je problematické jak použití SDO přímo v místě stavby, tak i jeho úprava za účelem dalšího použití. Novela vyhlášky č. 294/2005 Sb., § 12, odstavec 1, definuje, že: „Na povrchu terénu nelze využívat odpady ... komunálních odpadů. Na povrchu terénu dále nelze využívat stavební a demoliční odpady s výjimkou zeminy, jalové horniny, hlušiny, sedimentů, recyklátu ze stavebního a demoličního odpadu a vybouraných betonových nebo železobetonových bloků využívaných jako náhrada za lomový kámen k účelům ... při uzavírání skládek k vytváření uzavírací těsnicí vrstvy skládky".

Proto původce odpadu může tento odpad sám upravit na recyklační lince nebo jej předat jako odpad oprávněné osobě, která je provozovatelem drticí linky a ta tento odpad upraví. Zde mohou vzniknout buď pouze upravené stavební odpady, nebo recyklát, který podpořen certifikátem a vyhovujícími analýzami je prohlášen za výrobek o shodě s ČSN. Ten lze následně využít podle určení projektové dokumentace.

LEGISLATIVNÍ PODMÍNKY PRO POUŽITÍ SDO

Výrobek s prohlášením o shodě je možné využít, ale pokud takový certifikát nemáme, potom je možné upravený odpad (recyklát) použít na povrchu terénu pouze, pokud je to v rámci zařízení v provozu oprávněné osoby. Tím je myšleno se souhlasem příslušného krajského úřadu podle zákona o odpadech (§ 14, odstavec 1). Případně se použije § 14, odstavec 2, podle kterého se uvedená stavba, ve které chce firma odpad použít, prohlásí zařízením, které využívá odpad jako vstupní surovinu pro svou (stavební) výrobu. Ve shodě s ČIŽP doporučujeme k tomuto kroku sáhnout, až pokud jsou vyčerpány ostatní možnosti, a spíše v okamžiku, kdy pracujeme se zeminami. Stále platí, že odpad musí být recyklován na frakce a musí odpovídat požadované kvalitě i podle analýz vyhlášky č. 294/2005 Sb., příloha 10. Dále také, že stavba musí být podle projektové dokumentace, kdy projektant navrhl využití odpadů ve výpisu materiálů.

FOTO: APB PLZEŇ

Jako vedlejší produkt nelze využít odpady z demolic, pokud je povinnost prohlásit je odpadem

JAK NA DEPONIE

Při prováděné stavební činnosti je velice důležitou fází deponování materiálů. Ideální stav je, když deponii řeší již projektová dokumentace a investor. To je ale bohužel spíše fikce, praxe poukazuje na potřebu řešit deponii samostatně. V tuto chvíli je potřeba zajistit:

- Pozemek (ostatní plochu), na který by mohly být odpady dočasně uloženy. Doporučujeme smlouvu a pořídit si fotodokumentaci počátečního stavu.
- Záměr oznámit stavebnímu úřadu příslušného ORP.
- Pokud se jedná o zelenou plochu, nebo pole, potom provést skrytí ornice.
- Pro odpady zajistit analýzy podle vyhlášky č. 294/2005 Sb., příloha 10. Ty musí být vyhovující.

- Vést evidenci odpadů, aby bylo jasné, kolik a kdy jich bylo deponováno.
- Po dokončení stavby uvést plochu do původního stavu. Doporučujeme písemný protokol o předání a pořídit si fotodokumentaci konečného stavu.
- Odpad nesmí být deponován déle než jeden rok za účelem jeho odstranění, nebo tří let za účelem využití.

JAK JE TO S VEDLEJŠÍM PRODUKTEM

Téma „vedlejší produkt" je ve stavebnictví stále živé a po pravdě i bolestivé. Jako vedlejší produkt nelze využít odpady z demolic, pokud je povinnost prohlásit je odpadem. Proto je zde možnost použití pouze těch materiálů, které svůj původní účel neztratily. Dřevo (většinou trámy a masivní díly), dveře, okna, dlažba, kámen a podobně. Hovoříme tedy spíše o výrobcích a jejich použití v bazaru stavebních výrobků.

Jako vedlejší produkt bychom však mohli použít odpady, které vyprodukujeme ve výstavbě. Tím je myšleno například otevření zemních prací – výkopy a dolování při stavbě základů a podzemních částí staveb při odtěžování zeminy, písků, perku, kamene apod. Připomeňme si znění definice vedlejšího produktu: „Movitá věc, která vznikla při výrobě, jejímž prvotním cílem není výroba nebo získání této věci, se nestává odpadem, ale je vedlejším produktem, pokud:

a) vzniká jako nedílná součást výroby,
b) její další využití je zajištěno,
c) její další využití je možné bez dalšího zpracování způsobem jiným, než je běžná výrobní praxe, a
d) její další využití je v souladu se zvláštními právními předpisy a nepovede k nepříznivým účinkům na životní prostředí nebo lidské zdraví."

U odpadů pocházejících z demolic je jasné, že jejich vznik je nevyhnutelný. U výstavby je odtěžení materiálu spíše nákladem, který není požadovaný. Není prvotním cílem, ale vzniká jako nedílná součást stavební výroby (viz číselníky činností podle ČSÚ – číselník JSKO), kdy jsou rozpory v tom, zda stavba je výroba. Další využití je zcela jistě zajištěno a zpracování je zcela stejné jako při běžné těžbě. Jako každý materiál musí splnit požadavek na výše uvedené analýzy.

PORAĎTE SE

Pokud řešíte obdobnou problematiku a nejste si jisti, že s odpady ze stavebnictví nakládáte ve shodě s legislativou, kontaktujte nás, rádi vám pomůžeme. Umíme provést základní kontrolu plnění legislativních povinností vyplývajících z jednotlivých složkových zákonů životního prostředí, tedy nejen zákona o odpadech a prováděcích vyhlášek k němu. Komplexně vás také vzděláme na dvoudenním semináři, který je určen pro začátečníky v legislativě životního prostředí a začínající ekology. Budou na něm prezentovány ty **nejdůležitější povinnosti a novinky vyplývající z legislativy jednotlivých složek ŽP,** způsob a rozsah **vedení povinných provozních záznamů, hlášení a evidencí.** Zkušení lektoři vám ukážou cestu, jak uvést do souladu požadavky legislativy s běžnou praxí.

Více informací najdete na: www.inisoft.cz/poradenstvi-a-skoleni/skoleni/ekologicke-minimum-aneb-legislativa-ochrany-zivotniho-prostredi-v-kostce.

Správně evidovat a ohlašovat produkci a nakládání s odpady vyřešíte s naším specializovaným softwarovým nástrojem: https://www.inisoft.cz/software/evi-8. ■

Ing. VÁCLAV KUNCL,
společnost INISOFT s. r. o.

Pokuty za více než 130 milionů korun

Vloni bylo u nás provedeno Českou inspekcí životního prostředí přes patnáct tisíc kontrol, což je o více než 200 více než v roce 2015 (15 677) a uložila 2887 pokut (o 54 méně než v roce 2015) v celkové výši přes 130 milionů korun. Nejvíce pokut padlo za odpady (977), což je několikaletý trend.

Celková výše pokut klesla oproti roku 2015 zhruba o pět milionů. „Při větší intenzitě kontrol nebylo zjištěno tolik porušení zákona jako v roce 2015. Tato data potvrzují trend rostoucí disciplíny u větších podniků, zejména tedy přibližně u 2200 podniků podléhajících zákonu o integrované prevenci a přísným evropským normám. Vydali jsme také poměrně velký počet opatření k nápravě, celkem 342 rozhodnutí, tedy prakticky stejný počet jako vloni, kdy jich bylo 345," řekl Erik Geuss, ředitel ČIŽP.

Z celorepublikového hlediska dostala v loňském roce nejvyšší pokutu 6,5 milionu korun společnost OMGD, s. r. o., za porušení zákona o odpadech. Firma v průběhu let 2013–2015 nakládala v areálu bývalé chemičky v Kaznějově na Plzeňsku s 15 tisíci tunami demoličních odpadů. To však neměla povoleno. Demoliční odpady vysoce překračovaly limity povolené pro obsah škodlivin v odpadech využívaných na povrchu terénu. Uloženou pokutu firma neuhradila a vše proto bylo předáno k vymáhání celnímu úřadu.

Druhou nejvyšší pokutu ve výši tří milionů korun uložili vloni inspektoři firmě NP Transport s. r. o., která ve Středočeském kraji neoprávněně provozovala mobilní zařízení ke sběru a výkupu odpadů, aniž by vlastnila potřebný souhlas k provozu tohoto zařízení. Od různých subjektů v roce 2013 neoprávněně přebrala bezmála 20 tisíc tun odpadů. Firma rovněž podala neúplné a nepravdivé hlášení o produkci a nakládání s odpady.

Společnost S & S SLUŽBY s. r. o. dostala pokutu 1 900 000 Kč za porušení zákona o odpadech, když využila minimálně šest tisíc tun odpadů (asfalty, betony, zeminy) na úpravy terénu na pozemcích v katastru Senec u Plzně a Tymákov. U těchto odpadů byla potvrzena nevhodnost při použití na úpravy terénu. Pokuta nebyla uhrazena a vše bylo opět předáno k vymáhání celnímu úřadu.

Recyklační středisko Hájek nedaleko Prahy (společnost B & P s. r. o.) dostalo pokutu 1,2 mil. Kč za mnohonásobné překročení povoleného množství skladovaného odpadu. V areálu bylo prováděno skladování biologicky rozložitelného odpadu mimo schválené prostory a jeho nepovolené „kompostování". **-jst-**